

Pradžia > ... > Nagrinėjimas Teisme > Civilinės Bylos > Kurios Šalies Teismas Kompetentingas? > Sweden

Kurios šalies teismas kompetentingas?

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Ar turėčiau kreiptis į bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismą, ar į specializuotą teismą (pavyzdžiui, darbo teismą?)

Civilinės teisės ginčus paprastai nagrinėja bendrosios kompetencijos teismas (šved. *allmän domstol*). Byla turi būti iškeliamą jurisdikciją turinčiame apylinkės teisme (šved. *tingsrätt*).

Darbo bylų teismas (šved. *arbetsdomstol*) yra vienintelis specializuotas teismas Švedijoje, nagrinėjantis civilinės teisės ginčus. Yra ir tam tikrų apylinkių teismų, nagrinėjančių specifinių rūšių bylas. Informaciją apie šių teismų jurisdikciją galima rasti [atsakyme į 3 klausimą](#).

Daugiau informacijos apie bendrosios kompetencijos teismus galima rasti [čia](#), o apie specializuotus teismus – [čia](#).

Tam tikrus civilinės teisės ginčus nagrinėja įstaigos, kurios iš tikrųjų nėra teismai. Laikydamosi supaprastinto proceso tvarkos, vykdymo institucija (šved. *Kronofogdemyndigheten*) gali reikalauti, kad šalis atliktų mokėjimą arba imtųsi kitų priemonių. Institucijos sprendimus galima ginčyti apylinkės teisme. Tam tikrus ginčus, susijusius su nuoma, nagrinėja specializuoti nuomos teismai (šved. *hyresnämnder*) arba nuomojamo turto teismai (šved. *arrendenämnder*).

2 Kai byla teisinga bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismams (t. y. tokias bylas nagrinėti kompetentingiems teismams), kaip žinoti, į kurį teismą kreiptis?

2.1 Ar bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismai skirstomi į žemesnės ir aukštesnės instancijos teismus (pavyzdžiui, apylinkės teismai priskiriami prie žemesnės, o apygardos teismai – prie aukštesnės instancijos teismų) ir jeigu taip, kuris iš jų kompetentingas nagrinėti mano bylą?

Beveik visos civilinės bylos pirmiausia iškeliamos žemiausios instancijos, t. y. apylinkės, teisme.

2.2 Teritorinis teisingumas (byla teisinga miesto A ar miesto B teismui?)

2.2.1 Bendroji teritorinio teisingumo taisyklė

Pagal bendrą taisyklę byla turi būti iškeliamą atsakovo gyvenamosios vietos teisme. Fizinis asmuo laikomas gyvenančiu vietoje, kurios gyventojų registre jis yra registruotas. Informaciją apie tai, kur asmuo yra registruotas, gali suteikti Švedijos mokesčių inspekcija (šved. *Skatteverket*) (tel. +46 (0)8 56 48 51 60). Paprastai juridinių asmenų buvimo vieta laikoma jų registruotos buveinės vieta.

Švedijos teisme bylą iškelti galima net ir tais atvejais, kai asmuo negyvena Švedijoje. Jeigu atsakovas neturi

gyvenamosios vietos, byla gali būti iškelta pagal vietą, kurioje jis yra apsistojęs, arba, tam tikrais atvejais – pagal vietą, kurioje jis paskiausiai gyveno ar buvo apsistojęs. Dėl kai kurių civilinių ginčų byla Švedijoje gali būti iškeliama, net jeigu atsakovas gyvena užsienyje. Svarbiausias tokios jurisdikcijos pagrindas bus tai, kad turtas yra Švedijoje arba sutartis buvo sudaryta Švedijoje.

Tarptautinėse bylose svarbu atsiminti, kad Švedijos nuostatas, kurioms reglamentuojama teismų jurisdikcija, galima taikyti tik tais atvejais, kai Švedija turi jurisdikciją. Dažniausiai Švedija turi jurisdikciją, jei Švedijos teismas turi jurisdikciją pagal nacionalines nuostatas, kuriomis reglamentuojama teismų jurisdikcija. Šiomis aplinkybėmis taip pat būtina atsižvelgti į bet kokius tarptautinius susitarimus, kurie gali būti taikomi. Švedijai svarbiausi iš jų yra Reglamentas „Briuselis I“, Briuselio konvencija ir Lugano konvencija; visuose šiuose dokumentuose reglamentuojama teismų jurisdikcija tais atvejais, kai atsakovas gyvena valstybėje, kurioje taikomas minėtas reglamentas arba konvencijos. Visų pirma juose taip pat teigiama, kad jurisdikcijos pagrindai, kuriais remiantis ieškinys dėl įpareigojimo sumokėti gali būti pareiškiamas toje valstybėje, kurioje atsakovas turi turto, negali būti taikomi asmeniui, turinčiam gyvenamąją vietą valstybėje narėje arba valstybėje, kuri yra konvencijos šalis.

2.2.2 Bendrosios taisyklės išimtys

2.2.2.1 Kada galiu pasirinkti, į kurį teismą kreiptis: į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą) ar kitą teismą?

Yra įvairių nuostatų, kuriomis reglamentuojama jurisdikcija ir kuriose nurodyta, kad byla taip pat gali būti iškeliama kitame nei atsakovo gyvenamosios vietos teisme. Įvairiuose tarptautiniuose susitarimuose, kaip antai Reglamente „Briuselis I“ ir Lugano konvencijoje, taip pat yra taisyklių dėl konkuruojančių jurisdikcijų.

Toliau nurodomos svarbiausios Švedijos taisyklės dėl konkuruojančių jurisdikcijų:

- kiekvienas asmuo, kuris patyrė žalą, gali iškelti bylą toje vietoje, kurioje buvo padarytas žalą sukėlęs veiksmas arba kurioje atsirado žala. Iš esmės ši taisyklė netaikoma sutarties pažeidimo atveju. Ieškinys dėl žalos, patirtos dėl nusikalstamos veikos, gali būti pareiškiamas atsižvelgiant į pradėtą nusikaltimo baudžiamąjį persekiojimą.
- Vartotojų bylas verslo subjektui, susijusias su nedidelėmis sumomis, vartotojai gali iškelti savo gyvenamosios vietos teisme.
- Bylos, susijusios su sutartine prievole atlikti mokėjimą, tam tikrais atvejais gali būti iškeltos sutarties sudarymo vietoje. Kita vertus, Švedijos teisėje nėra nuostatos, pagal kurią jurisdikcija būtų suteikiama sutarties vykdymo vietos teismui.
- Kai kuriais atvejais bylą verslo subjektui, susijusią su ginču dėl verslo veiklos, galima iškelti pagal verslo vykdymo vietą.
- Ieškiniai, susiję su vaiko globa, būstu ir lankymo teisėmis, paprastai nagrinėjami pagal vaiko gyvenamąją vietą (taip pat žr. skiltį „Tėvų pareigos. Švedija“).
- Bylos, susijusios su vaiko išlaikymu, paprastai iškeltos atsakovo gyvenamosios vietos teisme, tačiau ieškiniai dėl tėvystės (motinystės) nustatymo, šeimos bylos ir su tėvų pareigomis susijusios bylos (vaikų globa ir gyvenamoji vieta) gali būti nagrinėjamos kitame teisme.

2.2.2.2 Kada turiu kreiptis ne į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą), o į kitą teismą?

Švedijos teisėje galioja įvairios išimtinės jurisdikcijos taisyklės, kuriose nustatyta, kad byla turi būti iškeliama konkrečiame teisme. Išimtinės jurisdikcijos taisyklės taip pat nustatytos įvairiuose tarptautiniuose susitarimuose, pvz., Reglamente „Briuselis I“, Briuselio ir Lugano konvencijose. Jeigu byla, kuriai taikoma kuri nors iš šių taisyklių, yra iškeliama teisme, neturinčiame išimtinės jurisdikcijos, teismui neleidžiama tos bylos nagrinėti.

Toliau nurodomos svarbiausios Švedijos išimtinės jurisdikcijos taisyklės:

- daugumą ginčų dėl turtinių teisių turi nagrinėti turto buvimo vietos teismas.
- Kai kuriuos ginčus dėl turto turi nagrinėti žemės ir aplinkos teismas (šved. *mark- och miljödomstol*) arba nuomos ar nuomojamo turto teismas. Šiuo atveju lemiamą reikšmę taip pat turi turto buvimo vieta.
- Su paveldėjimo teise susijusias bylas turi nagrinėti vietos, kurioje gyveno mirusysis, teismas.
- Ginčus, susijusius su santuoka ir sutuoktinių turto padalijimu, turi nagrinėti vienos iš šalių gyvenamosios vietos teismas.
- Kai ginčą turi nagrinėti darbo bylų teismas, bylos negalima iškelti atsakovo gyvenamosios vietos bendrosios kompetencijos teisme.

- Sprendžiant ginčus, susijusius su konkurencijos teise, rinkodaros teise, aplinkos teise, jūrų teise ir intelektinės nuosavybės teise, dažnai yra specialių nuostatų, pagal kurias jurisdikciją turi tik vienas teismas.
- Svea apeliacinis teismas (šved. *Svea hovrätt*) turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti tam tikrus pareiškimus dėl užsienio teismų sprendimų vykdymo.

2.2.2.3 Ar šalys gali pasirinkti teismą, kuris paprastai nebūtų kompetentingas nagrinėti bylą?

Šalys gali susitarti, kad ginčas gali arba turi būti nagrinėjamas tam tikrame teisme. Tai vadinama susitarimu dėl jurisdikcijos. Toks susitarimas turi būti sudaromas raštu. Susitarime galima nustatyti, kad vienas teismas turi išimtinę jurisdikciją. Taip pat galima susitarti, kad jurisdikciją turės ne tas teismas, kuris nustatomas pagal įprastas taisykles. Šalys taip pat gali nustatyti, kad jurisdikciją turės daugiau nei vienas teismas.

Iš esmės teismas, kuriam šalys priskyrė jurisdikciją, turi priimti nagrinėti jame iškeltą bylą. Tačiau ši taisyklė netaikoma, jeigu susitarimas prieštarauja kuriai nors išimtinės jurisdikcijos taisyklei. Jeigu viena iš šalių teigia, kad susitarimas dėl jurisdikcijos negalioja, teismas taip pat turi išnagrinėti tokį argumentą ir gali nuspręsti, kad jis neturi jurisdikcijos.

Teismas, kuris priešingu atveju neturėtų jurisdikcijos, įgyja jurisdikciją, jeigu atsakovas neprieštarauja, kad byla nagrinėtų jurisdikcijos neturintis teismas (tai vadinama numanoma prorogacija). Tačiau tai netaikoma, jei galioja išimtinės jurisdikcijos taisyklės, kurias teismas turi patikrinti savo iniciatyva. Vis dėlto teismas savo iniciatyva nebūtinai nagrinėja klausimą, ar byla iškelta pažeidžiant pagrindinę taisyklę, taisykles, kuriomis reglamentuojama konkuruojanti jurisdikcija, arba susitarimą dėl jurisdikcijos. Bet koks prieštaravimas teismo jurisdikcijai turi būti išsakomas šalims pirmą kartą padarant pareiškimus byloje. Tačiau jeigu atsakovas apskritai nepadaro jokie pareiškimo ir teismas turi priimti sprendimą už akių, teismas turi išnagrinėti klausimą, ar jis turi jurisdikciją.

3 Kai byla teisinga specializuotiems teismams, kaip sužinoti, į kurį teismą reikėtų kreiptis?

Švedijoje yra tik vienas specializuotas teismas, nagrinėjantis civilinio pobūdžio ginčus, t. y. darbo bylų teismas. Darbo bylų teismas nagrinėja darbo ginčus, t. y. ginčus, susijusius su darbdavio ir darbuotojo santykiais.

Yra ir tam tikrų apylinkių teismų, nagrinėjančių specifinių rūšių civilines bylas. Penki apylinkių teismai taip pat veikia kaip žemės ir aplinkos teismai (šved. *mark- och miljödomstolar*). Šie teismai nagrinėja bylas, kurioms taikomas Aplinkosaugos kodeksas (šved. *miljöbalken*), ir bylas, susijusias su žemės nusavinimu ir žemės sklypų formavimu. Jūrų teisės bylas nagrinėja septyni apylinkių teismai, kurie taip pat yra jūrų teismai (šved. *sjörättsdomstolar*). Stokholmo apylinkės teismo (šved. *Stockholms tingsrätt*) Patentų ir rinkos teismo (*patent- och marknadsdomstolen*) skyrius turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti intelektinės nuosavybės, konkurencijos ir rinkodaros teisės bylas.

■ Paskutinis naujinimas: 28/08/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.